

Yaşam Becerileri Ölçeği-Lise Formu'nun Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*

Dilşad Kutsal¹

Serap Nazlı²

Type/Tür:

Research/Araştırma

Received/Geliş Tarihi: June 1/ 1
Haziran 2021

Accepted/Kabul Tarihi:

December 30/ 30 Aralık 2020

Page numbers/Sayfa No: 1310-
1326

Corresponding

Author/İletişimden Sorumlu

Yazar: kutsaldilsad@gmail.com

This paper was checked for plagiarism using iThenticate during the preview process and before publication. / Bu çalışma ön inceleme sürecinde ve yayımlanmadan önce iThenticate yazılımı ile taranmıştır.

Copyright © 2017 by

Cumhuriyet University, Faculty
of Education. All rights reserved.

Öz

Bu araştırmanın amacı, lise öğrencilerinin yaşam becerileri düzeyini belirlemek amacıyla geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara ilinde 9, 10, 11 ve 12'nci sınıfta öğrenim gören toplam 801 öğrenci oluşturmaktadır. Beşli Likert tipi olan ölçek 16 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin dört alt boyutu (kendini tanıma, kişiler arası iletişim, sorumluluk ve kariyer planlama) bulunmaktadır. Yaşam Becerileri Ölçeği-Lise Formu'nun(YBÖ-LF) yapı geçerliğinin belirlenmesi amacıyla açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda açıklanan toplam varyansın %52 olduğu ve YBÖ-LF'nin toplam puanının alınabileceği belirlenmiştir. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucu ($\chi^2=255,32$, $sd=100$, $RMSEA=.059$, $SRMR=.0511$, $NNFI=.930$, $CFI=.942$) modelin iyi uyuma sahip olduğunu göstermektedir. Ölçeğin güvenirlilik çalışmalarında AFA ve DFA için kullanılan veri setlerinden ayrı ayrı elde edilen iç tutarlılık (cronbach α) katsayıları sırasıyla .83 ve .81 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular, ölçeğin lise öğrencilerinin yaşam becerileri düzeyini belirlemek için kullanılacak geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaşam becerileri, yaşam becerileri ölçeği, lise öğrencileri, geçerlik, güvenirlilik

Suggested APA Citation /Önerilen APA Atıf Biçimi:

Kutsal, D., & Nazlı, S. (2021). Yaşam becerileri ölçeği-lise formu'nun geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlilik çalışması. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 10(3), 1310-1326. <http://dx.doi.org/10.30703/cije.850620>

*Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazarın danışmanlığında tamamladığı doktora tezinden üretilmiştir.

¹ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara/Türkiye

PhD, Ministry of National Education, Ankara/Turkey

e-mail: kutsaldilsad@gmail.com ORCID ID: orcid.org/0000-0002-2293-6286

² Prof.Dr., Ankara Üniversitesi, Ankara/Türkiye

Prof., Ankara University, Ankara/Turkey

e-mail: serapnazli68@gmail.com ORCID ID: orcid.org/0000-0002-8875-7926

Life Skills Scale-High School Form Development: A Study of Validity and Reliability

Abstract

The aim of the study is to develop a valid and reliable measurement tool to determine the life skill levels of high school students. The study group consists of 801 students who study in 9, 10, 11 and 12th grades in Ankara. The five-point Likert scale consists of 16 items. The scale has four sub-dimensions (self-knowledge, interpersonal communication, responsibility and career planning). In order to determine the construct validity of the Life Skills Scale-High School Form (LSS-HSF), exploratory and confirmatory factor analysis were applied. As a result of exploratory factor analysis (EFA), it was determined that the total variance explained was 52% and the total score of the LSS-HSF could be obtained. The results of confirmatory factor analysis (CFA), show that the model has good fit ($\chi^2 = 255.32$, $sd = 100$, $RMSEA = .059$, $SRMR = .0511$, $NNFI = .930$, $CFI = .942$). In the reliability studies of the scale, internal consistency coefficients (Cronbach α) obtained separately from the data sets used for EFA and CFA were calculated as .83 and .81, respectively. The findings show that the scale is a valid and reliable scale that can be used to determine the life skill levels of high school students.

Keywords: Life skills, life skills scale, high school students, validity, reliability

Giriş

Günümüzde bireyin sadece düşünsel becerilere sahip olması önemini kaybetmiştir. Bu nedenle çok yönlü becerilere sahip olmak ön plana çıkmaktadır. Gençlerin mutlu, potansiyellerini ortaya koyabilen ve üretken bireyler olarak yaşama hazırlanması, gençler ve onların içinde yaşadığı toplum için son derece önemlidir (Yavuz, 2004). Gençlerin yetişkinlik dönemlerindeki sağlık durumlarını, kariyerlerini, kişiler arası ilişkilerini, rollerini belirleyen seçimler yaptıkları ve kararlar aldıkları, yeni alışkanlıklar kazandıkları ve yeni deneyimler yaşadıkları dönem ergenlik dönemidir. Bu dönemde gençlere gösterilen özen ve onlara sunulan uygun hizmetler, gençlerin karşısına çıkan olanakları artırırken, olası riskleri de azaltabilir (UNICEF, 2012).

Yaşam becerileri, bireyin yaşamın gerekleri ve zorlukları ile etkin bir biçimde başa çıkabilmesi, uyum sağlayıcı ve olumlu davranışlar geliştirebilmesi için gerekli olan becerilerdir. Bu beceriler bilişsel, duygusal, kişiler arası ve sosyal becerilerdir. (WHO, 1997; 2009). Yaşam becerileri ile ilgili kavramsal bir çerçeve geliştirmede karşılaşılan başlıca zorluklardan biri yaşam becerilerinin birden fazla tanımının bulunmasıdır (Hodge, Danish ve Martin, 2013). Danish, Forneris, Hodge ve Heke'ye (2004) göre yaşam becerileri ev, mahalle ve okul gibi yaşadığı birbirinden farklı pek çok ortamda bireyin karşılaştığı ve bireyi bu ortamlarda başarılı kılan beceriler olarak tanımlanmaktadır. Bir diğer tanımlamada, Capuzzi ve Gross (2014), yaşam becerilerini, ihtiyaçları ifade etmek ve çevreyi olumlu yönde etkilemek amacıyla kişisel kaynakları kullanma becerisi olarak tanımlamışlardır. Bu tür beceriler, ilişkiler ve dostlukların oluşumunu, şiddet içermeyen çatışma çözme yöntemlerini ve yetişkinlerle iletişim kurmayı etkilemektedir.

Yaşam becerileri öz farkındalık, kişiler arası ilişkiler ve stresle başa çıkma becerileri gibi psikososyal becerilerdir (Zhou ve Ye, 2002). Yaşamın zorlukları ve değişimleri ile baş edebilmek için bir grup güçlendirici becerilerdir. Psikososyal iyi oluşu, iyi iletişim sağlamayı, olumlu düşünmeyi, analitik becerileri, amaç belirlemeyi ve işbirliği sağlamayı destekler. Yaşam becerilerini güçlendirmek, bireylerin ve

grupların işbirliği ve şiddet içermeyen yollarla zorlukları ve riskleri yönetmesine, fırsatları çoğaltmasına ve problemleri çözmesine yardımcı olur (IFRC, 2013).

Sosyal beceriler veya yaşam becerileri bireyin diğerleriyle olan etkileşimlerini düzenleyerek geliştirir. Bunlar temel iletişim becerilerinden başlayarak ilişki kurma ve sürdürme gibi daha karmaşık olanlarına kadar uzanan bir yelpazede yer alır (Brown, 2013). Picklesimer, Hooper ve Ginter (1998), ergenlik döneminde kişiler arası ilişkiler, problem çözme ve karar verme, beden sağlığı ve yaşam amacı belirleme becerilerinin kazandırılması gerektiğini vurgulamışlardır. Hanbury'e (2008) göre en önemli yaşam becerileri beş grupta toplanabilir. Bu beceriler çekirdek beceriler olarak adlandırılabilir. Bu çekirdek beceriler eleştirel ve yaratıcı düşünme, iletişim ve kişiler arası ilişkiler, öz farkındalık ve empati, karar verme ve problem çözme ile stres ve duyguları yönetmedir. Yaşam becerileri gençlerin kendi hayatlarını daha fazla kontrol edebilmesi bakımından önemlidir.

Yaşam becerileri davranışsal (akran ve yetişkinlerle etkin iletişim kurma, zamanı etkili kullanma), bilişsel (etkili kararlar verme, olumsuz düşünceleri yönetme), kişiler arası (atılganlık, çatışma çözme) veya kişisel (hedef belirleme) olabilir (Danish, Forneris, Hodge ve Heke, 2004; Gomes ve Marques, 2013). Yaşam becerilerinin bazıları risk durumlarına özel, bazıları ise genel niteliktedir. Tüm kültürlerde ve ortamlarda, gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde yaşam becerilerindeki ortak unsurlar, yaratıcı düşünme, öz farkındalık, stresle baş etme, kişiler arası iletişim becerileri, karar verme, problem çözme, eleştirel düşünme ve duygu yönetimidir (Sharma, 2003). Bir diğer yaşam becerileri sınıflamasında kişisel ve sosyal yeterlilik ile uyuşturucu karşıtı bir tutum oluşturmaya yönelik bilgi ve becerileri içeren üç ana yaşam becerisi bileşeni yer almaktadır. Kişisel yeterliliğe yönelik yaşam becerileri karar verme ve problem çözme, kaygı ve öfkeye dayalı tepkileri önleme, yeniden çerçeveleme, kendini ifade etme becerilerini içerir. Bununla birlikte öğrenciler kendilerinde geliştirmek istedikleri bir beceri veya değiştirmek istedikleri bir davranış için kendini geliştirme projesi geliştirmeye teşvik edilirler. Öğrencilerin gerçekçi hedefler ve alt hedefler belirlemeleri, ilerlemelerini nasıl değerlendirmeleri gerektiği, başarı ve başarısızlıklarını nasıl ele alacaklarını öğrenmeleri hedeflenir. Sosyal beceriler bileşeninde, öğrencilerin utangaçlıkla başa çıkma, övgü içeren sözler söyleme ve kabul etme, flört ilişkileri, girişkenlik ve sosyal etkileşimleri başlatma gibi kişiler arası becerilerinin geliştirilmesi amaçlanır. Üçüncü bileşende ise öğrencilerin çevrelerinden ve kitle iletişim araçlarından gelebilecek uyuşturucu kullanımına teşvik eden etkilere direnme becerilerinin geliştirilmesine odaklanan bilgi ve beceriler yer almaktadır (Botvin ve Griffin, 2004;2015).

İnsanlar sosyal becerileri model alma yolu ile dolaylı veya dolaysız öğrenirler. Bu çerçevede, bireyin ebeveynleri, akrabaları, öğretmenleri ve arkadaşları yaşam becerileri sürecine katılırlar. Bazı dezavantajlı bireyler, yaşamlarının erken dönemlerinde yeterli eğitim alma fırsatına sahip olamazlar. Bu bireylerin, yaşamlarının günlük işleyişi ve kişiler arası ilişkileri zarar görür. Bu zararlar yabancılaşma ve yalnızlık duygularını artırarak düşük yaşam kalitesine yol açar (Brown, 2013). Sosyal ve duygusal öğrenmenin tanımı ele alındığında, duyguları anlayabilme ve yönetme, olumlu hedefler belirleyebilme ve hedeflere ulaşma, diğerleri ile empatik bir ilişki kurarak olumlu ilişkiler geliştirme ve sürdürme ile sorumlu kararlar alma süreçlerini içerdiği görülmektedir. Sosyal ve duygusal

beceriler iyi bir vatandaş, öğrenci ve çalışan olabilmek için önemlidir. Birçok problem davranış, öğrencilerin gelişiminde sosyal ve duygusal becerileri kullanarak önlenebilir ve azaltılabilir (CASEL, 2014).

Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) hizmetlerinin amaçları arasında öğrencinin yaşamda karşılaştığı problemleri sağlıklı bir şekilde çözebilmesine, topluma karşı sorumlu olmasına, kendini daha iyi tanımasına, kendisi için uygun kararlar verebilmesine, etkili kişiler arası iletişim becerilerini kazanabilmesine, ilgi, yetenek ve ihtiyaçlarını tanımasına yardımcı olmak yer almaktadır (Özar, 2015). Gelişim dönemleri, gelişim görevleri ve öğrenme kuramları ile ilişkili olan ve ana sınıfından lise son sınıfa kadar planlanmış, sistemli, ardışık ve esnek bir programa sahip gelişimsel rehberlik modelinde, akademik beceriler ile birlikte öğrencilere yaşam becerileri de kazandırılarak; okul, aile ve toplumun üretken üyeleri olmaları ve yetişkinliğe hazırlanmaları sağlanmaktadır (Gysbers,1997; Johnson ve Dinnall, 2009; Külahoğlu, 2004; Myrick, 2011). Gelişimsel rehberlik modeli, aynı zamanda önleyici yaklaşımı da içermektedir. Gençlerin karşılaştıkları endişeleri, problemleri ve seçimleri ele alarak, tüm öğrencilerin bu alanlardaki ihtiyaçlarını karşılamaya çalışır. Bu bağlamda öğrenciler kişiler arası iletişim becerilerini, okulda aktif bir rol oynamayı, hedef belirlemeyi, çalışma becerilerini geliştirmeyi, sorumlu kararlar almayı ve problemlerini çözmeyi öğrenirler (Myrick, 2011). Önleyici rehberlik modeli ise temel yaşam becerilerini de kapsamakta ve gelişimsel rehberlik modeli ile birbirini tamamlamaktadır. Önleyici rehberlik programı kapsamında öğrencilerin temel becerilerindeki eksiklikler fark edilebilir (Korkut Owen, 2015; Nazlı, 2016). Gelişimsel rehberlik hizmetleri, bir program ve belirli planlar doğrultusunda bütün öğrencilere farklı yaşam becerilerini (bireyin kendini tanıması, özsaygı, etkili iletişim kurabilme, sorumluluk alma, amaç belirleme, karar verme, problem çözme, kariyer planlama vb.) kazandırmayı amaçlar ve karşılaşılabilecek olası sorunlara yönelik önleyici çalışmalar yapar (Gysbers ve Henderson, 2001; Nazlı, 2016).

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) 2017/30236 sayılı Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği'nde rehberlik hizmetlerinin amaçları öğrencilerin kendini tanıması, toplumda sağlıklı bir birey olarak yaşamını sürdürmesi, eğitsel ve mesleki fırsatları değerlendirebilmesi, sorumluluk alabilmesi ve kendini gerçekleştirme olarak belirtilmektedir. İlgili yönetmelik, rehberliğin kişisel/sosyal boyutu altında bireyin hem bilişsel, sosyal ve duygusal hem de ahlaki ve davranışsal gelişimini desteklemek üzere sosyal ve yaşam becerilerinin geliştirilmesini vurgulamıştır (MEB, 2017). Öğrencilerin, sosyal ve kültürel gelişimlerini sağlamak; çağın gerektirdiği bilgi ve beceriler ile donatarak geleceğe hazırlamak; öz güven, öz denetim ve sorumluluk duygularının gelişimini sağlamak, MEB'in 30182 sayılı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nin yedinci maddesinde, ortaöğretim kurumlarının amaçları arasında da yer almaktadır (MEB, 2017a).

Bu bağlamda öğrencilerin yaşam becerileri alanlarının ve düzeylerinin belirlenmesi, gelişimsel odaklı okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetlerinde yaşam becerilerine dönük hangi çalışmaların planlanacağına ve uygulanacağına karar verilmesinde önem taşımaktadır. Yapılan bu çalışma, lise öğrencilerinin yaşam becerileri düzeyinin belirlenmesinde geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirilmesini amaçlamaktadır. Geliştirilen Yaşam Becerileri Ölçeği'nin, öğrencilerin

yaşam becerileri ihtiyaçlarının belirlenmesinde alan uzmanlarına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Çalışma Grubu

Bu çalışmada Yaşam Becerileri Ölçeği-Lise Formu'nun (YBÖ-LF) geliştirilme çalışmaları için veriler, 2016-2017 eğitim öğretim yılında Ankara ilinde dört mesleki ve teknik anadolu lisesi ile bir anadolu lisesinde 9,10,11 ve 12'nci sınıfta öğrenim gören toplam 801 öğrenciden (431 kız, 370 erkek) elde edilmiştir.

Ölçeğin Geliştirilme Süreci

Ölçeğin geliştirilmesinde yaşam becerileri ilgili literatür taraması yapılarak, ilgili ölçekler ve araştırmalar incelenmiştir (Anuradha, 2014; Erawan, 2010; Kennedy, Pearson, Brett-Taylor ve Talreja, 2014). Lise öğrencilerinin gelişim dönemi ve gelişim görevleri dikkate alınmıştır. Aynı zamanda 9,10,11 ve 12'nci sınıfta öğrenim gören 60 öğrenciye, yaşam becerilerine yönelik kompozisyon yazdırılmıştır. Kompozisyonda kendini tanıma, kişiler arası ilişkiler, beden sağlığı, sorumluluk ve problem çözme ve karar verme yaşam becerileri konu başlıklarına göre, bu alanlardaki ihtiyaçları ve kazanmak istedikleri becerileri ifade etmeleri öğrencilerden istenmiştir. Uygulama sonrasında öğrencilerin kazanmak istedikleri yaşam becerileri incelenmiştir.

Literatür çalışması ve öğrencilerden elde edilen bilgiler incelenerek, 94 maddeden oluşan ilk madde havuzu oluşturulmuştur. Madde havuzu formu için PDR alanından dört, ölçme ve değerlendirme alanından iki olmak üzere altı uzmandan görüş alınmıştır. Uzmanların görüş ve önerileri doğrultusunda, örtüşen ifadelere sahip (Karşımdaki kişinin gözüyle onun yaşadığı olaylara bakabilirim.- Karşımdaki kişiyle empati kurabilirim.), tek bir ifade içermeyen (Yeteneklerimin, ilgilerimin ve değerlerimin farkındayım.), genel (Hangi değerlere sahip olduğumu biliyorum.) ve ilgili olmayan (Haklarımı biliyorum.) maddeler ifade ve içerik açısından değiştirilmiş; bazı maddeler ise madde havuzundan çıkarılmıştır.

Madde havuzundan çıkarılan maddeler sonrasında elde edilen 34 maddelik form 9,10,11,12'nci sınıfta öğrenim gören 20 öğrenciye birebir uygulanarak ölçekte yer alan ifadelerin anlaşılabilirliği test edilmiştir. Öğrencilerden alınan geribildirimlerde anlaşılmayan ifade olmadığı tespit edilerek, 34 maddelik uygulama deneme formu oluşturulmuştur.

Verilerin Analizi

YBÖ-LF'nin yapı geçerliğini belirlemek üzere sırasıyla açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmıştır. Ölçeğin faktör yapısının keşfedilmesi amacıyla 34 maddeden oluşan deneme formu için 353 öğrenciden elde edilen yanıtlar kullanılmıştır. Analizler yapılmadan önce veri seti incelenmiştir. İlk olarak kayıp değerler kontrol edilmiş ve kayıp değer olmadığı belirlenmiştir. Daha sonra örneklemin faktör veri analizi için uygunluğunu test etmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri hesaplanmış ve veri setinde yer alan değişkenler için normallik varsayımını test etmek üzere Bartlett küresellik testi uygulanmıştır. Tüm maddelerin yer aldığı ilk faktör analizi sonucunda ilk olarak maddelerin ortak varyans değerleri incelenmiştir. Tekrarlanan faktör analizinde bileşenlerin

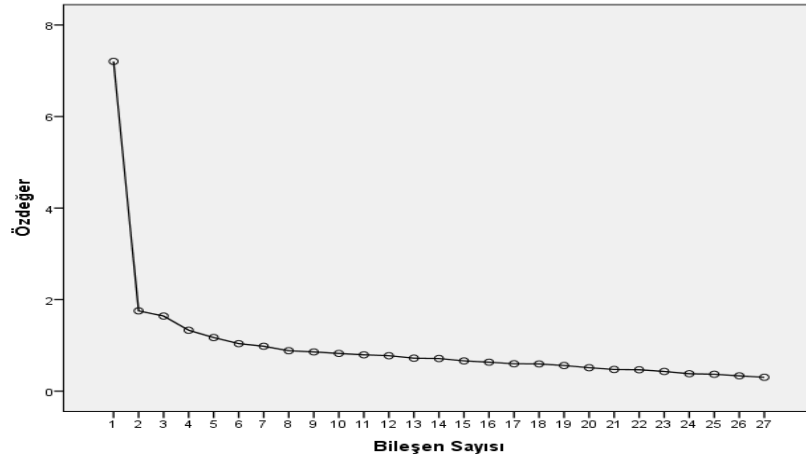
özdeğerleri incelenerek ölçeğin bileşen sayısı değerlendirilmiştir. Bu aşamada özdeğerlerdeki düşüşler yamaç birikinti grafiği yardımı ile değerlendirilmiş ve ölçeğin dört temel bileşene sahip olduğu belirlenmiştir.

YBÖ-LF'nin bileşenleri, varimax döndürme yöntemi kullanılarak elde edilen madde faktör yükleri ve alt boyutları arasındaki korelasyonlar ile alt boyut-toplam korelasyonları incelenmiştir. AFA ile elde edilen bulgular YBÖ-LF'nin geçerliğinin yüksek olduğuna ilişkin kanıtlar olarak değerlendirilmiş ve elde edilen faktör yapısının farklı bir veri seti kullanılarak sınanmasına karar verilmiştir. Bu amaçla 448 öğrenciden elde edilen gözlemden oluşan veri seti kullanılarak DFA yapılmıştır. YBÖ-LF'nin güvenilirliğinin incelenmesinde ise iç tutarlılık katsayısı olarak Cronbach alfa hesaplanmıştır. Her iki analiz (AFA, DFA) için kullanılan veri setlerinden ayrı ayrı elde edilen iç tutarlılık katsayıları incelenmiştir.

Bulgular

YBÖ-LF'nin faktör yapısının keşfedilmesi amacıyla 34 maddeden oluşan deneme formu için 353 öğrenciden elde edilen yanıtlar kullanılmıştır. Öncelikle veri setinde kayıp değer olup olmadığı kontrol edilmiş ve kayıp değer olmadığı belirlenmiştir. YBÖ-LF'nin faktör yapısı için yapılan açımlayıcı faktör analizinden (AFA) önce örneklem büyüklüğünün faktör veri analizi için uygunluğunu test etmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi uygulanmıştır. KMO değeri ve Bartlett küresellik testi sonuçları incelenmiştir. Analiz sonucunda KMO değeri (KMO= 0,837) örneklem büyüklüğünün yeterli olduğunu göstermiştir. Elde edilen bu bulgu doğrultusunda, örneklem büyüklüğünün faktör analizi için "iyi" olduğu belirlenmiştir (Leech, Barrett ve Morgan, 2005). Veri setinde yer alan değişkenler için normallik varsayımının karşılanıp karşılanmadığını belirlemek için yapılan Bartlett küresellik testi sonucu incelendiğinde ki-kare değerinin ($\chi^2 = 1258,603$ p<.05) manidar olduğu görülmüştür ve verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldiği kabul edilmiştir. Sonuç olarak veri setinin açımlayıcı faktör analizi için uygun olduğu belirlenmiştir.

Tüm maddelerin yer aldığı ilk faktör analizi sonucunda öncelikle maddelerin ortak varyans değerleri incelenmiştir. Bu aşamada .30'un altında ortak varyans değerine sahip maddeler (Y4, Y7, Y9, Y13, Y18, Y19, Y27) faktör analizinden çıkarılmıştır (Leech, Barrett ve Morgan, 2005; Pallant, 2016). Tekrarlanan faktör analizinde bileşenlerin özdeğerleri incelenerek ölçeğin bileşen sayısı değerlendirilmiştir. Bu aşamada özdeğerlerdeki düşüşler yamaç birikinti grafiği yardımı ile değerlendirilmiş ve ölçeğin dört temel bileşene sahip olduğu belirlenmiştir. YBÖ-LF'nin bileşen yapısını gösteren yamaç birikinti grafiği Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. YBÖ-LF bileşen özdeğerleri yamaç birikinti grafiği

Şekil 1'de verilen grafik incelenerek YBÖ-LF'nin dört bileşenli bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. YBÖ-LF'nin dört bileşenli yapısını oluşturan maddelerin faktör yükleri incelenmiştir. Tutarlı bir faktör yapısına sahip olması için maddelerin faktör yükünün .40'ın üzerinde olması ve birden fazla bileşende yük vermesi durumunda faktör yükleri arasındaki farkın .10'dan büyük olması kriterleri göz önüne alınmıştır (Leech, Barrett ve Morgan, 2005; Pallant, 2016). Bu kriterler dikkate alınarak yapılan inceleme sonucunda düşük faktör yüküne sahip veya binişiklik gösteren maddeler (Y01, Y03, Y08, Y10, Y12, Y15, Y21, Y24, Y31, Y32, Y33) çıkarılmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda 16 maddeden (Y02, Y05, Y06, Y11, Y14, Y16, Y17, Y20, Y22, Y23, Y25, Y26, Y28, Y29, Y30, Y34) oluşan YBÖ-LF'nin tutarlı bir faktör yapısına sahip olduğu görülmüştür. Özdeğeri 1'in üzerinde dört bileşenli bir yapıya sahip olan YBÖ-LF'nin bileşenlerinin toplam varyansa yaptıkları katkı sırasıyla %15,1, %14,1 %11,7, %11,5'dir. Bu bileşenlerin toplam varyansa yaptıkları katkının %52,4 olduğu belirlenmiştir. YBÖ-LF'nin bileşenleri ve varimax döndürme yöntemi kullanılarak elde edilen madde faktör yüklerine ilişkin bilgiler Çizelge 1'de verilmiştir.

Çizelge 1

YBÖ-LF Sorumluluk(SO), Kariyer Planlama(KP), Kişiler Arası İletişim(Kİ), Kendini Tanıma (KT) Alt Boyutları ve Maddelerin Faktör Yükleri

Madde	Ortak Varyans	SO	KP	Kİ	KT
Y11	.58	.72			
Y34	.57	.71			
Y06	.64	.66			
Y17	.66	.62	.37		
Y23	.58		.76		
Y16	.58		.74		
Y05	.61		.61		
Y22	.51		.55		
Y30	.48			.75	

Y26	.55	.48	.59		
Y28	.41		.57		
Y20	.51		.53		
Y29	.42			.76	
Y02	.35			.72	
Y14	.39			.56	
Y25	.56		.34	.52	
Açıklanan Varyans:		SO=%15,1	KP=%14,1	Kİ=%11,7	KT=%11,5

AFA sonuçları değerlendirildiğinde, 16 maddeden ve dört alt boyuttan oluşan bir yapıya sahip olan YBÖ-LF'nin lise öğrencilerinin yaşam becerilerine ilişkin varyansın %52'sini açıkladığı görülmektedir. YBÖ-LF'nin faktör yapısının ölçekten elde edilen ölçümlerin yapı geçerliğinin yüksek olduğuna işaret ettiği söylenebilir. YBÖ-LF'nin bileşenleri Sorumluluk (SO), Kariyer Planlama (KP), Kişiler Arası İletişim (Kİ) ve Kendini Tanıma (KT) olarak isimlendirilmiştir. "Okulumla ilgili sorumluluklarımı yerine getiririm." maddesi sorumluluk alt boyutunda, "Mesleki hedeflerime ulaşabilmek için planlar yaparım." maddesi kariyer planlama alt boyutunda, "Konuşurken göz teması kurarım." kişiler arası iletişim alt boyutunda, "Güçlü yönlerimin farkındayım." maddesi ise kendini tanıma alt boyutunda yer alan maddelere örnek olarak verilebilir. Ölçek maddeleri Ek-1'de verilmiştir. Bununla birlikte maddelerin ortak varyans değerleri dikkate alındığında YBÖ-LF'nin başat bir boyuta sahip olduğu ve YBÖ-LF'nin toplam puanının alınabileceği görülmektedir. Bu nedenle YBÖ-LF'nin alt boyutları arasındaki korelasyonlar ile alt boyut toplam korelasyonları incelenmiştir. YBÖ-LF'nin alt boyutlar arası ve alt boyut toplam korelasyonları Çizelge 2'de verilmiştir.

Çizelge 2

YBÖ-LF Sorumluluk(SO), Kariyer Planlama(KP), Kişiler Arası İletişim(Kİ), Kendini Tanıma (KT) Alt Boyutları Arası ve Alt Boyut Toplam Korelasyonları

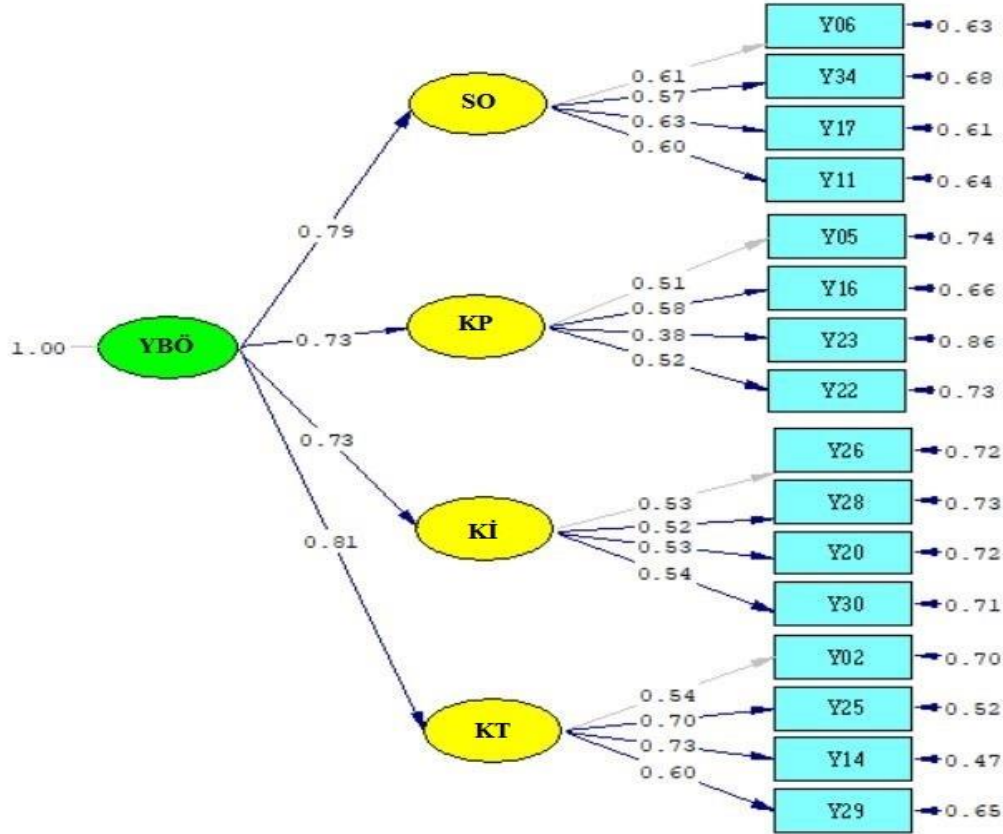
Alt Boyutlar	YBÖ	SO	KP	Kİ	KT
SO	.79*	1,00*			
KP	.77*	.49*	1,00*		
Kİ	.73*	.46*	.41*	1,00*	
KT	.69*	.36*	.37*	.32*	1,00*

* : p<.05

Çizelge 2 incelendiğinde YBÖ-LF'nin alt boyutları arasındaki korelasyonların .32 ile .49 arasında değiştiği görülmektedir. Alt boyutlar arasındaki orta düzeydeki korelasyonlar ölçeğin yapı geçerliğini olumlu yönde desteklemektedir (Pallant, 2016). YBÖ-LF'nin alt boyutlarının ölçek toplam puanı ile korelasyonu incelendiğinde ise elde edilen korelasyon katsayılarının .69 ile .79 arasında değiştiği belirlenmiştir. Alt

boyutların, toplam puan ile yüksek korelasyona sahip olması ölçeğin yapı geçerliğinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. AFA ile elde edilen bulgular YBÖ-LF'nin geçerliğinin yüksek olduğuna ilişkin kanıtlar olarak değerlendirilmiş ve elde edilen faktör yapısının farklı bir veri seti kullanılarak sınanmasına karar verilmiştir. Bu amaçla 448 gözlemden oluşan veri seti kullanılarak ikinci düzey DFA yapılmıştır. YBÖ-LF için yapılan DFA sonucunda elde edilen path diyagramı Şekil 2'de verilmiştir.

Şekil 2. YBÖ-LF Path diyagramı (standartlaştırılmış parametreleri)

YBÖ-LF için elde edilen path diyagramı incelendiğinde, modelin genel uyumu hakkında bilgi veren RMSEA değerinin .06'dan küçük olduğu görülmektedir. Elde edilen değer .06'dan küçük olması modelin iyi uyuma sahip olduğunu göstermektedir (Brown, 2006; Hu ve Bentler, 1999; Kline, 2011). Modelin uyum iyiliğini gösteren diğer önemli indeksler Çizelge 3'te verilmiştir.

Çizelge 3
YBÖ-LF Model Uyum İyiliği İndeksleri

Ki-kare	sd	RMSEA	SRMR	NNFI	CFI
255,32	100	.059	.0511	.930	.942

Çizelge 3 incelendiğinde modelin genel uyum iyiliğinin gösteren indekslerden SRMR değerinin .08'den küçük olması iyi uyuma işaret ederken, NNFI ve CFI değerlerinin .90'dan büyük olması modelin kabul edilebilir bir uyuma sahip olduğunu göstermektedir (Brown, 2006; Harrington, 2014). Hem AFA hem de DFA bulguları birlikte değerlendirildiğinde YBÖ-LF'den elde edilen ölçümlerin yapı geçerliğinin yüksek olduğu söylenebilir.

YBÖ-LF'nin güvenilirliğinin incelenmesinde ise Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı kullanılmıştır. AFA ve DFA için kullanılan veri setlerinden ayrı ayrı elde edilen iç tutarlılık katsayıları Çizelge 4'te verilmiştir.

Çizelge 4
YBÖ-LF İç Tutarlılık Katsayıları

Ölçek	n ₁ =353	n ₂ =448
	Cronbach alfa	Cronbach alfa
YBÖ	.83	.81
SO	.74	.69
KP	.70	.57
Kİ	.61	.61
KT	.60	.73

Çizelge 4'te verilen değerler incelendiğinde, 16 maddeden oluşan YBÖ-LF'nin bütünü için elde edilen iç tutarlılık katsayılarının yüksek olduğu görülmektedir. Tabachnik ve Fidell (2001), iç tutarlılık katsayısının .70'in üzerinde olmasını önermektedir. Buna göre YBÖ-LF'nin bütününden elde edilen ölçümlerin güvenilirliğinin yüksek olduğu söylenebilir. Bununla birlikte YBÖ-LF'nin bileşenleri için hesaplanan iç tutarlılık katsayılarının ise değişkenlik gösterdiği görülmektedir. YBÖ-LF'nin bileşenleri için 353 öğrenciden oluşan veri setinden elde edilen katsayıların .61 ile .74 arasında değiştiği, 448 öğrenciden oluşan veri setinden elde edilen katsayıların .57 ile .73 arasında değiştiği belirlenmiştir. Bu nedenle öğrencilerin yaşam becerileri düzeyinin belirlenmesinde güvenilirliği yüksek olduğu belirlenen ölçek toplam puanı kullanılmıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlar, YBÖ-LF'nin lise öğrencilerinin yaşam becerileri düzeylerini belirlemede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Ölçek 16 madde ve dört alt boyuttan oluşmaktadır ve beşli likert derecelendirmeye (Hiçbir Zaman-Her Zaman) sahiptir. YBÖ-LF'de her madde 1-5 puan arasında değerlendirilmekte ve ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır. YBÖ-LF, yaşam becerilerini Kendini Tanıma (KT), Kişiler Arası İletişim (Kİ), Sorumluluk (SO) ve Kariyer Planlama (KP) olarak dört boyutta değerlendirmektedir. Her boyut dört maddeden oluşmakta, ölçekten en düşük 16 ve en yüksek 80 puan elde edilmektedir.

Ölçekten alınan düşük puan, yaşam becerileri düzeyinin düşük olduğunu, yüksek puan ise yaşam becerileri düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Yurtdışında yapılan benzer çalışmalar literatürde yer almaktadır. Anuradha (2014), Yaşam Becerileri Öz Değerlendirme Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları kapsamında Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) belirlediği 10 yaşam becerisini (karar verme, yaratıcı düşünme, etkili iletişim, öz farkındalık, duygularla baş etme, sorun çözme, eleştirel düşünme, kişiler arası iletişim becerileri, empati ve stresle baş etme) temel alarak yüz madde belirlemiştir. Üç uzman görüşü ve madde analizi sonrasında 65 maddeden oluşan form oluşturulmuştur. Test tekrar test analizi ile ölçeğin güvenilirliği sağlanmıştır. Ölçeğin toplam puanı alınmaktadır. Erawan'ın (2010), lise öğrencileri için geliştirdiği Yaşam Becerileri Ölçeği, dokuz yaşam becerisi alanını (eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, öz farkındalık, empati, öz saygı, sosyal sorumluluk, kişiler arası ilişkiler ve iletişim becerileri, karar verme ve problem çözme becerileri, duygularla ve stresle baş etme becerileri) içeren 120 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği kapsam geçerliği, ikinci düzey doğrulayıcı faktör analizi, ölçüt geçerliği analizi ve croanbach alpha katsayısı ile incelenmiştir. Bir diğer çalışmada Pearson, Brett-Taylor ve Talreja (2014) dezavantajlı çocukların beş alandaki yaşam becerilerinin (başkaları ile etkileşim kurmak, sorunları çözmek, kendi kararlarını alabilmek, çatışmayı yönetmek ve açıklamaları anlamak ve takip etmek) yetişkin değerlendiriciler tarafından değerlendirilmesi amacı ile Yaşam Becerileri Değerlendirme Ölçeği geliştirmişlerdir. Beşli likert tipi derecelendirmeye sahip olan ölçekte, beş ayrı yaşam becerisinin tümünün ortalaması alınarak genel puan hesaplanmaktadır. Ölçeğin standart sapma ve croanbach alpha katsayısı hesaplanmıştır. Kase, Limura, Bannai ve Oishi (2016) karar verme, kişiler arası ilişkiler, etkili iletişim ve duygularla baş etme alt boyutlarından oluşan Ergenler ve Yetişkinler için Yaşam Becerileri Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapmışlardır. Yapılan açımlayıcı faktör analizi, doğrulayıcı faktör analizi, kapsam geçerliği, ölçüt geçerliği ve güvenilirlik analizleri sonucunda ölçeğin yüksek geçerlik ve güvenilirliğe sahip olduğu belirlenmiştir.

Türkiye'de literatürde sınırlı sayıda yaşam becerileri ölçeği geliştirme çalışmalarına rastlanmaktadır. Bolat ve Balaman (2017) üniversite öğrencilerinde yaşam becerilerinin ölçülmesine yönelik bir ölçek geliştirme çalışması yapmışlardır. Ölçek geliştirme çalışmaları kapsamında yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin beş alt boyuttan (stres ve duygularla baş etme, empati ve öz farkındalık, karar verme ve problem çözme, yaratıcı ve eleştirel düşünme, iletişim ve kişiler arası ilişki) ve 30 maddeden oluştuğu belirlenmiştir. Cronbach alpha içtutarlılık katsayısının hesaplanması ve doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen bulgular değerlendirilerek ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özmete'nin (2008), kişisel gelişim, sağlık, aile yaşamı, tüketici eğitimi ve finansal planlama ile kariyer planlama alanlarında gençlerin yaşam becerileri ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik lise birinci sınıfta öğrenim gören 121 öğrenci ile yürüttüğü ölçek geliştirme çalışmasında, ölçeğin yapı geçerliğini test etmek için döndürülmüş temel bileşenler analizi uygulanmış ve ölçeğin güvenilirliğini test etmek için croanbach alpha katsayısı hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu saptanmıştır. Şimşek (2019) tarafından yapılan Yaşam Becerileri Eğitimi Ölçeği'nin uyarılma çalışması kapsamında, problem

çözme/sentez, arkadaşlar ile ilişkiler, kişisel görgüler, karar verme ve gelecek planlama, kendi kendine öğrenme, bilgi toplama, kullanma ve liderlik faktörlerinden oluşan ölçeğin dil eşdeğerliği sağlandıktan sonra ortaokulda öğrenim gören 149 öğrenciye uygulanmıştır. Faktör analizi sonucuna göre orjinal ölçekten farklı olarak uyarlanan ölçeğin beş faktörlü yapı gösterdiği ve 16 maddeden oluştuğu belirlenmiştir. Ölçeğin güvenirlik çalışmalarında cronbach alpha iç tutarlık katsayısı ve test- tekrar test güvenirliği hesaplanmıştır. Sonuç olarak ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu tespit edilmiştir.

Bu çalışmada geliştirilen Yaşam Becerileri Ölçeği-Lise Formu'nun geçerlik ve güvenirlik çalışmaları kapsamında, ölçeğin yapı geçerliği açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri uygulanarak hesaplanmış, güvenirliği ise iç tutarlık katsayılarından olan cronbach alpha ile incelenmiştir. Literatürde ölçek geliştirme çalışmalarında yer alan farklı geçerlik ve güvenirlik analizleri (ölçüt geçerliği, test tekrar test güvenirliği) analiz çalışmalarına eklenerek ölçeğin geliştirilmesine katkı sağlanabilir. YBÖ-LF kendini tanıma, kişilerarası iletişim, sorumluluk ve kariyer planlama beceri alanlarından oluşmaktadır. Farklı beceri alanlarını kapsayan yaşam becerileri ölçeği geliştirilebilir. Gençlerin, özellikle de risk altındaki gençlerin, sağlıklı ilişkiler kurması ve sürdürmesi, akran desteği sağlaması ve şiddete son vermesini sağlayan sosyal aktivitelere yönelebilmesi için, eğitime ve becerilere ihtiyacı vardır. En etkili önleme programları gençleri birlikte çalışmaya dâhil eden, yargısız ve dikkat çekici olan, gençlerin yetişkin olduklarında, yaşamda başarılı olmalarını sağlayan becerilerin kazandırıldığı programlardır (Wolfe, Jaffe ve Brooks, 2006). Bu nedenle ,geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olan YBÖ-LF gençlerin yaşam becerileri ihtiyaçlarının belirlenmesinde ve ortaöğretimde uygulanan yaşam becerileri eğitimlerinin etkililiğinin değerlendirilmesinde önem taşımaktadır.

Kaynakça

- Anuradha, K. (2014). Assessment of life skills among adolescents. *International Journal of Scientific Research*, 3(2), 219-221. doi: 10.15373/22778179/FEB2014/72
- Bolat, Y ve Balaman, F. (2017). Yaşam becerileri ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 22-39
- Botvin, G.J. and Griffin, K.W. (2004). Life skills training: Empirical findings and Future Directions. *The Journal of Primary Prevention*, 25(2), 211-232, doi: 10.1023/B:JOPP.0000042391.58573.5b
- Botvin, G. J. and Griffin, K. W. (2015). Life Skills Training: A competence enhancement approach to tobacco, alcohol, and drug abuse prevention. L. M. Scheier (Ed.), *Handbook of adolescent drug use prevention: Research, intervention strategies, and practice* (s.177-196) içinde. Washington, DC : American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/14550-011>
- Brown, T.A. (2006). *Confirmatory factor analysis for applied research*. New York: The Guilford Press.
- Brown, N.W. (2013). *Psikolojik danışmanlar için psiko-eğitsel gruplar hazırlama ve uygulama rehberi* (Çev. Vahap Yorgun). Ankara: Anı Yayıncılık
- Capuzzi, D. and Gross, D. R. (2014). Prevention: an overview. D. Capuzzi and D.R. Gross (Ed.). *Youth at risk: A prevention resource for counselors, teachers, and parents*. 6th.edition, (p.23-42). U.S.A.: American Counseling Association

- Danish, S. J., Forneris, T., Hodge, K. And Heke, I. (2004). Enhancing youth development through sport. *World Leisure*, 3, 38-49. doi: 10.1080/04419057.2004.9674365
- Erawan, P. (2010). Developing life skills scale for high school students through mixed methods research. *European Journal of Scientific Research*,47(2),169-186.
- Gysbers, N.C. (1997). A model comprehensive guidance program. N. C. Gysbers and P. Henderson (Ed), *Comprehensive guidance programs that work II* (s.1-24). Greensboro, NC: ERIC/CASS publications.
- Gysbers, N. C. and Henderson, P. (2001). *Leading and managing comprehensive school guidance programs*. ERIC/CASS Digest (ERIC Identifier: ED462670).
- Gomes A.R. and Marques B. (2013). Life skills in educational contexts: testing the effects of an intervention programme, *Educational Studies*, 39(2), 156-166. doi: 10.1080/03055698.2012.689813
- Hanbury, C. (2008). *The life skills handbook*. Erişim Tarihi: 10.09.2016 <http://clarehanbury.typepad.com/life-skills-handbooks/6-FREE-LifeSkills>
- Harrington, D. (2009). *Confirmatory factor analysis*. Oxford: Oxford University Press.
- Hodge, K., Danish, S. and Martin, J. (2013). Developing a conceptual framework for life skills interventions. *The Counseling Psychologist*, 41(8), 1125-1152.doi: 10.1177/0011000012462073
- Hu, L.T. and Bentler, P.M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: conventional criteria versus new alternatives, *Structural Equation Modeling*, 6 (1), 1-55. doi: 10.1080/10705519909540118
- International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies,(2013). *Life skills – skills for life: a handbook*. Denmark: International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies
- Johnson, Y. D. and Dinnall, S. E. (2009). *Comprehensive school counseling program guide*. Springfield: Springfield Public Schools
- Kase, T.,Limura,S.,Bannai,K. and Oishi, K.(2016). Development of the life skills scale for adolescents and adults.*The Japanese Journal of Psychology*,87(5), 546-555. doi: 10.4992/jjpsy.87.15229
- Kennedy, F., Pearson,D.,Brett-Taylor; L. and Talreja, V.(2014).The life skills assessment scale: measuring life skills of disadvantaged children in the developing world. *Social Behavior and Personality*, 42(2), 197-210.doi: 10.2224/sbp.2014.42.2.197
- Kline, R.B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: The Guilford Press.
- Korkut Owen, F. (2015). *Okul temelli önleyici rehberlik ve psikolojik danışma*. 4.baskı. Ankara: Anı yayıncılık.
- Külahoğlu, Ş. (2004). *Okul psikolojik danışma ve rehberlik programlarının geliştirilmesi*. 2.baskı. Ankara: Pegem Yayıncılık
- Leech, N.L., Barrett, K.C. and Morgan, G.A. (2005). *SPSS for intermediate statistics; use and interpretation*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2017). *Milli Eğitim Bakanlığı rehberlik hizmetleri yönetmeliği*. Ankara: MEB
- Milli Eğitim Bakanlığı (2017a). *Milli Eğitim Bakanlığı ortaöğretim kurumları yönetmeliği*. Ankara: MEB

- Myrick, R. D. (2011). *Developmental guidance and counseling: A practical approach*. 5th. Edition. Minneapolis : Educational Media Corporation
- Nazlı, S. (2016). *Kapsamlı gelişimsel rehberlik programı*. 6.baskı. Ankara: Anı Yayıncılık
- Özar, M. (2015). Okullarda destek birimlerinin önemi ve görevleri: Türkiye’de mevcut durum. *Turkish Journal of Education*, 2(2), 25-43. doi: 10.19128/turje.181058
- Özmete,E.(2008). Gençlere yönelik yaşam becerileri ölçeğinin geliştirilmesi geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Milli Eğitim Dergisi*, 177, 253-270
- Pallant, J. (2016) *SPSS Survival Manual: A step by step guide to data analysis using SPSS program*. London: McGraw-Hill Education.
- Picklesimer, B. K., Hooper, D. R. and Ginter, E. J. (1998). Life skills, adolescents, and career choices. *Journal of Mental Health Counseling*, 20(3), 272. Erişim adresi: <http://eds.a.ebscohost.com>
- Sharma, S. (2003). Measuring life skills of adolescents in a secondary school of Kathmandu: an experience. *Kathmandu University Medical Journal* ,1(3),170-176. Erişim adresi: <http://www.kumj.com.np/issue/3/170-176.pdf> Erişim Tarihi: 14.06.2016
- Şimşek, N.(2019). Yaşam becerileri eğitimi ölçeğinin geçerlik güvenilirlik çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*,27(1), 261-270. doi: 10.24106/kefdergi.2504
- Tabachnick, B.G. and Fidell, L.S. (2001). *Using multivariate dtatistics(4th Edition)*. Boston: Allyn and Bacon
- The Collaborative for Academic, Social and Emotional Learning (CASEL). (2014). *What is social and emotional learning?* Erişim Tarihi: 10.08.2016 <http://www.casel.org/social-and-emotional-learning/>
- United Nations International Children's Emergency Fund (2012). *Türkiye’de çocuk ve genç nüfusun durumunun analizi*. Ankara: Unicef
- Wolfe, D. A., Jaffe, P.G. and Brooks, C. V. (2006). *Adolescent risk behaviors: Why teens experiment and strategies to keep them safe*. U.S.A.: Yale University Press.
- World Health Organization (1997). *Life skills education in schools*. Geneva: WHO
- World Health Organization. (2009). *Preventing violence by developing life skills in children and adolescents*. Malta: WHO
- Yavuz, K. E. (2004). *Ergenlik döneminde yaşam becerileri eğitimi program ve uygulamaları*. Ankara: Ceceli Yayınları
- Zhou, K and Ye, G. (2002). The role of life skills education in the improvement of mental health of middle school students. *Chinese Mental Health Journal*, 16(5),323-326

Ek 1. YAŞAM BECERİLERİ ÖLÇEĞİ-LİSE FORMU

	MADDELER	Her Zaman	Sık Sık	Ara sıra	Bazen	Hiçbir Zaman
1	Kişilik özelliklerime uygun meslekleri değerlendirebilirim.					
2	Mesleki hedeflerime ulaşabilmek için planlar yaparım.					

3	Düşüncelerimi ve duygularımı karşımdaki kişiyi suçlamadan ifade ederim.					
4	Neleri daha iyi yapabildiğimin farkındayım.					
5	Seçebileceğim meslekleri araştırırım.					
6	Yaşadığım duyguları ifade edebilirim.					
7	Gelecekte seçmek istediğim mesleğin özelliklerini incelerim.					
8	Kendimi karşımdaki kişinin yerine koyarak, o kişinin duygularını ve düşüncelerini anlamaya çalışırım.					
9	Birlikte yaşadığım insanlara karşı sorumluluklarımı yerine getiririm.					
10	Severek yaptığım ya da yapmadığım şeyleri ifade edebilirim.					
11	Konuşurken göz teması kurarım.					
12	Toplumsal sorumluluklarımı yerine getiririm.					
13	Güçlü yönlerimin farkındayım.					
14	Okulumla ilgili sorumluluklarımı yerine getiririm.					
15	Konuşan kişinin duygu ve düşüncelerini anladığımı, uygun söz ve hareketler ile gösteririm.					
16	Bana ait olan sorumlulukları başkası uyarmadan yerine getiririm.					

Summary

Introduction

Life skills are skills that are necessary for an individual to effectively cope with the requirements and challenges of life and develop adaptive and positive behaviors. These skills are called cognitive, emotional, interpersonal and social skills. (WHO, 1997; 2009). Today, it is important to have not only intellectual skills but also multi-functional ones (Yavuz, 2004). In the developmental counseling model, related to developmental periods, developmental tasks and learning theories, students are provided with life skills along with academic skills, by enabling them to be a productive member in their school, family and society, which prepares them for adulthood (Gysbers, 1997; Johnson & Dinnall, 2009; Külahoğlu, 2004; Myrick, 2011). It is important to determine the life skill needs of students in planning life skills applications in developmentally oriented school counseling and guidance services. This study aims to develop a valid and reliable measurement tool in determining the life skills level of high school students.

Method

The data for the validity and reliability study of the Life Skills Scale-High School Form were obtained from 801 students studying in the 9th, 10th, 11th and 12th grade in Ankara in the 2016-2017 academic year. Firstly, life skills scales and researches in the literature were examined. In order to determine the needs in different life skills areas, a total of 60 high school students studying at the 9th, 10th, 11th and 12th grades were made to write a composition, and then the answers were studied. An item pool of 94 items was created by examining the literature and the information

obtained from the students. By taking the opinions of four experts from the field of psychological counseling and guidance and one expert from the field of assessment and evaluation, some items were removed from the item pool, and some items were replaced as expressions and content. The form consisting of 34 items was applied individually to 20 students studying at the 9th, 10th, 11th and 12th grades to test the comprehensibility of the expressions. After the feedback received from the students, it was determined that there were no incomprehensible expressions and a trial form consisting of 34 items was formed. Exploratory factor analysis (EFA) and confirmatory factor analysis (CFA) were applied to determine the construct validity of the Life Skills Scale-High School Form. The answers obtained from 353 students were used to find out the factor structure of the scale. Before the analysis, it was determined that there was no missing value, the Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) value was calculated and the Bartlett's test of sphericity was applied. As a result of the first factor analysis including all items, the common variance values of the items were examined at first. In the repeated factor analysis, the number of components of the scale was evaluated by examining the eigenvalues of the components. At this stage, the decreases in the eigenvalues were evaluated with the help of the scree plot, and it was determined that the scale had four basic components. Components of the scale, item factor loads obtained using the varimax rotation method, correlations between sub-dimensions and sub-dimension-total correlations were examined. The findings obtained with EFA were accepted as evidence which shows that the validity of the scale was high. Confirmatory factor analysis was performed using the data set obtained from 448 students in order to test the obtained factor structure using a different data set. Croanbach's alpha coefficient was calculated for the reliability analysis of the scale .

Results

In the first factor analysis including all items, the common variance values of the items were examined first. In the repeated factor analysis, the number of components of the scale was evaluated by examining the eigenvalues of the components. The factor loads of the items that make up the four-component structure were examined, and items with low factor loading and overlapping were removed. When EFA results were evaluated, it was determined that the scale, which has a structure of 16 items and four sub-dimensions, explains 52% of the variance regarding the life skills of high school students. Findings obtained with EFA were regarded as which shows that the validity of the scale was high, and the second level CFA was conducted using a data set consisting of 448 observations. When the path diagram obtained for the scale is examined, the RMSEA value that gives information about the general fit of the model indicates that the model has a good fit (Brown, 2006; Hu & Bentler, 1999; Kline, 2011), and SRMR is one of the indexes showing the general goodness of fit of the model. A value less than .08 indicates a good fit, while NNFI and CFI values greater than .90 indicate that the model has an acceptable fit (Brown, 2006; Harrington, 2014). When both EFA and CFA findings are evaluated together, the construct validity of the scale is high. It is seen that the internal consistency coefficients obtained for the whole Life Skills Scale-High School Form consisting of 16 items are high. Therefore, the total score of the scale, which was found to be highly reliable, was used in determining the life skills level of the students.

Discussion and Conclusion

The results obtained from the research show that the Life Skills Scale-High School Form is a valid and reliable measurement tool in determining the life skills levels of high school students. The five-point Likert scale (1 = never, 5 = always) consists of 16 items. The scale has four sub-dimensions: self-knowledge, interpersonal communication, responsibility, and career planning. Life Skills Scale-High School Form, which is a valid and reliable measurement tool, is important in determining the life skill needs of young people and in evaluating the effectiveness of life skills training applied in high school education.

Araştırmanın Etik Taahhüt Metni

Yapılan bu çalışmada bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulduğu; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifatın yapılmadığı, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde "Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi ve Editörünün" hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğu sorumlu yazar tarafından taahhüt edilmiştir.

Authors' Biodata/ Yazar Bilgileri

Dilşad KUTSAL Milli Eğitim Bakanlığı'nda rehber öğretmen/psikolojik danışman olarak görev yapmaktadır.

Dilşad Kutsal works as a guidance/psychological counselor at Ministry of National Education

Serap NAZLI Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı'nda Prof.Dr. öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Serap Nazlı works as a professor at Ankara University, Faculty of Educational Science, Department of Guidance and Psychological Counseling